

ZÁKON

ze dne ...2020,

kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění zákona č. 35/1993 Sb., zákona č. 96/1993 Sb., zákona č. 157/1993 Sb., zákona č. 196/1993 Sb., zákona č. 323/1993 Sb., zákona č. 42/1994 Sb., zákona č. 85/1994 Sb., zákona č. 114/1994 Sb., zákona č. 259/1994 Sb., zákona č. 32/1995 Sb., zákona č. 87/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 149/1995 Sb., zákona č. 248/1995 Sb., zákona č. 316/1996 Sb., zákona č. 18/1997 Sb., zákona č. 151/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 210/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 111/1998 Sb., zákona č. 149/1998 Sb., zákona č. 168/1998 Sb., zákona č. 333/1998 Sb., zákona č. 63/1999 Sb., zákona č. 129/1999 Sb., zákona č. 144/1999 Sb., zákona č. 170/1999 Sb., zákona č. 225/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 3/2000 Sb., zákona č. 17/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 72/2000 Sb., zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 103/2000 Sb., zákona č. 121/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 241/2000 Sb., zákona č. 340/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 117/2001 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 453/2001 Sb., zákona č. 483/2001 Sb., zákona č. 50/2002 Sb., zákona č. 128/2002 Sb., zákona č. 198/2002 Sb., zákona č. 210/2002 Sb., zákona č. 260/2002 Sb., zákona č. 308/2002 Sb., zákona č. 575/2002 Sb., zákona č. 162/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 438/2003 Sb., zákona č. 19/2004 Sb., zákona č. 47/2004 Sb., zákona č. 49/2004 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 280/2004 Sb., zákona č. 359/2004 Sb., zákona č. 360/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 628/2004 Sb., zákona č. 669/2004 Sb., zákona č. 676/2004 Sb., zákona č. 179/2005 Sb., zákona č. 217/2005 Sb., zákona č. 342/2005 Sb., zákona č. 357/2005 Sb., zákona č. 441/2005 Sb., zákona č. 530/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 552/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 203/2006 Sb., zákona č. 223/2006 Sb., zákona č. 245/2006 Sb., zákona č. 264/2006 Sb., zákona č. 29/2007 Sb., zákona č. 67/2007 Sb., zákona č. 159/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 362/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 482/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 87/2009 Sb., zákona č. 216/2009 Sb., zákona č. 221/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 289/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 304/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 199/2010 Sb., zákona č. 346/2010 Sb., zákona č. 348/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 119/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 353/2011 Sb., zákona č. 355/2011 Sb., zákona č. 370/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 466/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 192/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 403/2012 Sb., zákona č. 428/2012 Sb., zákona č. 500/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 44/2013 Sb., zákona č. 80/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 160/2013 Sb., zákona č. 215/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákonného opatření Senátu

č. 344/2013 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 162/2014 Sb., zákona č. 247/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 84/2015 Sb., zákona č. 127/2015 Sb., zákona č. 221/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 105/2016 Sb., zákona č. 113/2016 Sb., zákona č. 125/2016 Sb., zákona č. 148/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 271/2016 Sb., zákona č. 321/2016 Sb., zákona č. 454/2016 Sb., zákona č. 170/2017 Sb., zákona č. 200/2017 Sb., zákona č. 225/2017 Sb., zákona č. 246/2017 Sb., zákona č. 254/2017 Sb., zákona č. 293/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 174/2018 Sb., zákona č. 306/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 80/2019 Sb., zákona č. 125/2019 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného č. 303/2019 Sb. a zákona č. xxx/2019 Sb., se mění takto:

1. V § 6 odst. 9 písm. p) se na konci bodu 1 čárka nahrazuje slovem „nebo“.
2. V § 6 odst. 9 písm. p) se na konci bodu 2 slovo „nebo“ zrušuje a bod 3 se zrušuje.
3. V § 8 se doplňuje odstavec 9, který zní:
„(9) Soukromým životním pojištěním se pro účely daní z příjmů rozumí pojištění pro případ dožití, pojištění pro případ smrti nebo dožití a důchodové pojištění, a to i při sjednání dřívějšího plnění v případě vzniku nároku na starobní důchod, nebo invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, v případě, stane-li se pojištěný invalidním ve třetím stupni podle zákona o důchodovém pojištění, nebo v případě smrti.“.
4. V § 15 odst. 5 se v úvodní části ustanovení částka „24 000 Kč“ nahrazuje částkou „48 000 Kč“.
5. V § 15 se odstavec 6 zrušuje.
Dosavadní odstavce 7 až 9 se označují jako odstavce 6 až 8.
6. V § 15 odst. 8 se číslo „8“ nahrazuje číslem „7“.
7. V 38k odst. 5 písm. g) se slova „podle § 15 odst. 6“ zrušují.
8. V 38k odst. 5 písm. h) se číslo „7“ nahrazuje „6“.

Čl. III

Přechodná ustanovení

1. Pro daňové povinnosti u daně z příjmů za zdaňovací období započatá přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související, se použije zákon č. 586/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
2. Poplatník, který uzavřel pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, postupuje podle § 6 odst. 9 písm. p) zákona o daních z příjmů, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
3. Poplatník, který uzavřel pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, postupuje podle § 15 odst. 6 zákona o daních z příjmů, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.
4. Celková úhrnná výše zaplacených příspěvků, kterou lze odečíst za dané zdaňovací období od základu daně podle § 15 odst. 5 zákona o daních z příjmů, ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, se snižuje o částku, kterou poplatník uvedený v čl. II bodu 3 za dané zdaňovací období odečte od základu daně podle § 15 odst. 6 zákona o daních z příjmů, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Čl. III

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2021.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení současného právního stavu v dané oblasti

Podle současného znění § 15 odst. 6 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o daních z příjmů“), má poplatník, který uzavřel pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění, možnost odečíst si od základu daně částku odpovídající zaplacenému pojistnému na soukromé životní pojištění, a to v maximální úhrnné výši 24 000 Kč za zdaňovací období.

Zároveň podle § 6 odst. 9 písm. p) bodu 3 zákona o daních z příjmů je příspěvek zaměstnavatele na soukromé životní pojištění svého zaměstnance osvobozen od daně z příjmů na straně zaměstnance jakožto poplatníka daně z příjmů fyzických osob.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy

Návrh směřuje k odstranění selektivní daňové podpory, která je koncipována jako podpora spoření na stáří. Tento produkt je nicméně obecně zejm. kvůli způsobu jeho nabízení a taktéž zpoplatnění přidružených služeb poměrně problematickou záležitostí. Dle předkladatele by pak k němu neměla existovat přímá finanční pobídka ze strany veřejné moci.

3. Zhodnocení souladu návrhu zákona s ústavním pořádkem České republiky

Základní meze pro uplatňování právních předpisů stanoví Ústava a Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Podle čl. 2 odst. 3 Ústavy slouží státní moc všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Podle čl. 2 odst. 2 Listiny lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Povinnosti mohou být také ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod (čl. 4 odst. 1 Listiny). K tomu se v daňové oblasti uplatní ještě ustanovení čl. 11 odst. 5, které stanovuje, že daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Navrhovaná právní úprava je s ohledem na uvedená hlediska plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky, a to i s judikaturou Ústavního soudu, vztahující se k této problematice.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, slučitelnost s právními akty EU

Navrhovaná právní úprava je plně slučitelná s právem Evropské unie a ustanovení navrhované právní úpravy nezakládají rozpor s primárním právem Evropské unie ve světle ustálené judikatury Soudního dvora Evropské unie.

S poukazem na sekundární právo Evropské unie lze konstatovat, že také v tomto ohledu předkládaná právní úprava respektuje závazky, které pro Českou republiku v této oblasti z členství v Evropské unii vyplývají.

Vedle článku 115 SFEU jako základu pro harmonizaci v oblasti přímých daní jsou členské státy povinny při výkonu svých pravomocí respektovat principy dané SFEU (zejména články 19 SFEU, 45 SFEU, 49 SFEU, 56 SFEU, 63 SFEU) a dbát na to, aby nedocházelo

k neodůvodněné diskriminaci na základě státní příslušnosti nebo neodůvodněnému omezování volného pohybu osob, služeb a kapitálu nebo svobody usazování, jak bylo opakovaně potvrzeno Soudním dvorem EU.

Navrhovanou právní úpravou budou tyto principy plně respektovány.

Návrh je v souladu s mezinárodními smlouvami.

5. Dopady navrhované úpravy

Nepředpokládají se výrazné hospodářské ani fiskální dopady na státní rozpočet, rozpočty obcí a krajů, a to z důvodu fungování alternativních produktů.

Zvláštní část

K čl. I

K bodu 1 (§ 6 odst. 9 písm. p) bod 1)

Jedná se o legislativně technickou úpravu související se zrušením § 6 odst. 9 písm. p) bodu 3.

K bodu 2 (§ 6 odst. 9 písm. p) bod 3)

Navrhuje se zrušení osvobození příspěvku zaměstnavatele na soukromé životní pojištění poplatníka daně z příjmů fyzických osob.

K bodu 3 (§ 8 odst. 9)

Jedná se o legislativně technickou úpravu v důsledku zrušení § 6 odst. 9 písm. p) bodu 3. Toto ustanovení obsahovalo také legislativní zkratku „soukromé životné pojištění“, která však byla zrušena spolu s ním. Aby bylo možné tento pojem i nadále používat, a to na různých místech zákona o daních z příjmů, navrhuje se zakotvit obsahově totožnou definici tohoto pojmu v § 8 v novém odstavci 9.

K bodu 4 (§ 15 odst. 5)

Navrhuje se navýšení celkové úhrnné částky příspěvků zaplacených poplatníkem na své penzijní připojištění se státním příspěvkem, penzijní pojištění nebo doplňkové penzijní spoření, kterou lze odečíst od základu daně podle § 15 odst. 5 zákona o daních z příjmů, a to z částky 24 000 Kč na dvojnásobek, tj. 48 000 Kč.

K bodu 5 (§ 15 odst. 6)

Navrhuje se zrušení dosavadní možnosti poplatníka, který uzavřel pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění, odečíst si od základu daně částku odpovídající zaplacenému pojistnému na soukromé životní pojištění, a to v maximální úhrnné výši 24 000 Kč za zdaňovací období.

K bodu 6 (§ 15 odst. 8)

Jedná se o legislativně technickou úpravu související se zrušením § 15 odst. 6, v důsledku čehož došlo k přečíslování následujících odstavců.

K bodu 7 (§ 38k odst. 5 písm. g))

Jedná se o legislativně technickou úpravu související se zrušením § 15 odst. 6.

K bodu 8 (§ 38k odst. 5 písm. h))

Jedná se o legislativně technickou úpravu související se zrušením § 15 odst. 6, v důsledku čehož došlo k přečíslování následujících odstavců.

K čl. II – přechodná ustanovení

K bodu 1

Toto přechodné ustanovení stanovuje, že pro uplatnění daně, jakož i práv a povinností vyplývajících ze zákona za zdaňovací období započatá před účinností tohoto zákona se použijí právní předpisy platné do dne předcházejícího účinnosti (dosavadní právní předpisy).

K bodu 2

Navrhuje se přechodné ustanovení, jehož účelem je zajistit, aby se na poplatníky, kteří přede dnem 1. ledna 2021 uzavřeli pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění, nadále uplatňovali dosavadní režim § 6 odst. 9 písm. p) zákona o daních z příjmů. To znamená, že těmto poplatníkům zůstane zachována možnost daňového osvobození příspěvků zaměstnavatele na jejich soukromé životní pojištění. Toto osvobození je však nadále limitováno maximální úhrnnou částkou 50 000 Kč, která zahrnuje nejen příspěvky na soukromé životní pojištění, ale případně také příspěvky na penzijní připojištění nebo na penzijní pojištění podle § 6 odst. 9 písm. p) bodu 1 a 2 zákona o daních z příjmů.

V zásadě se tak aplikuje přístup, který reflektuje jak zákaz nepravé retroaktivity, tak i plně respektuje legitimní očekávání ve vztahu k těm, kteří mají stávající smlouvy, tj. nedochází tak ani k nepravé retroaktivitě, která je však v daňovém právu v zásadě dovolena.

Alternativně byly zvažovány taktéž varianty, které by zamezily po nějaké době uplatňování odpočtu resp. osvobození u stávajících smluv. S ohledem na fakt, že zásadní problematičností tohoto produktu je v poplatkové politice, která se sestává z poměrně vysokých poplatků k začátku investičního životního pojištění, jevílo se z hlediska celkového záměru regulace jako méně vhodnou variantou nějakým způsobem omezovat stávající smlouvy o životním pojištění, které již tímto poplatkem byly zatíženy a jsou z větší části již ve stadiu, kdy klient reálně spoří (tj. neodevzdává toliko prostředky zprostředkovateli).

K bodu 3

Toto přechodné ustanovení stanovuje, že poplatník, který přede dnem 1. ledna 2021 uzavřel pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění, si nadále bude moci od základu daně odečíst částku odpovídající zaplacenému pojistnému na soukromé životní pojištění, a to v maximální úhrnné výši 24 000 Kč za zdaňovací období.

K bodu 4

Navrhuje se přechodné ustanovení, podle kterého se maximální celkový úhrn příspěvků na penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření (tj. nově 48 000 Kč), které může poplatník uplatnit jakožto nezdánitelnou část základu daně podle § 15 odst. 5 zákona o daních z příjmů, v případě poplatníka, který přede dnem 1. ledna 2021 uzavřel pojistnou smlouvu na soukromé životní pojištění, snižuje o částku, kterou tento poplatník reálně odečte od základu daně za dané zdaňovací období v podobě příspěvku na pojištění na soukromé životní pojištění podle přechodného ustanovení v čl. I bodu 3. V takovém případě je limit pro uplatnění nezdánitelné části základu daně uvedený v § 15 odst. 5 zákona o daních z příjmů společný jak pro příspěvky poplatníka zaplacené na penzijní připojištění, penzijní pojištění a doplňkové penzijní spoření, tak pro příspěvky poplatníka zaplacené na soukromé

životní pojištění. Daná konstrukce zajišťuje, že od základu daně nebude zaplacené poplatníkem na jeho soukromé životní pojištění odečteno ve vyšší částce, než podle dosavadní právní úpravy.

K čl. III – účinnost

Navrhuje se účinnost tohoto zákona ke dni 1. ledna 2021.

V Praze dne 27.5.2020

Nacher Patrik v.r.

Kořanová Barbora v.r.

Martínek Tomáš v.r.

Chvojka Jan v.r.

Černohorský Lukáš v.r.

Adámková Věra v.r.

Juchelka Aleš v.r.

Kalous Adam v.r.

Kolovratník Martin v.r.

Králíček Robert v.r.

Kubíček Roman v.r.

Oborná Monika v.r.

Sadovský Petr v.r.

Strýček Jiří v.r.

Babka Ondřej v.r.